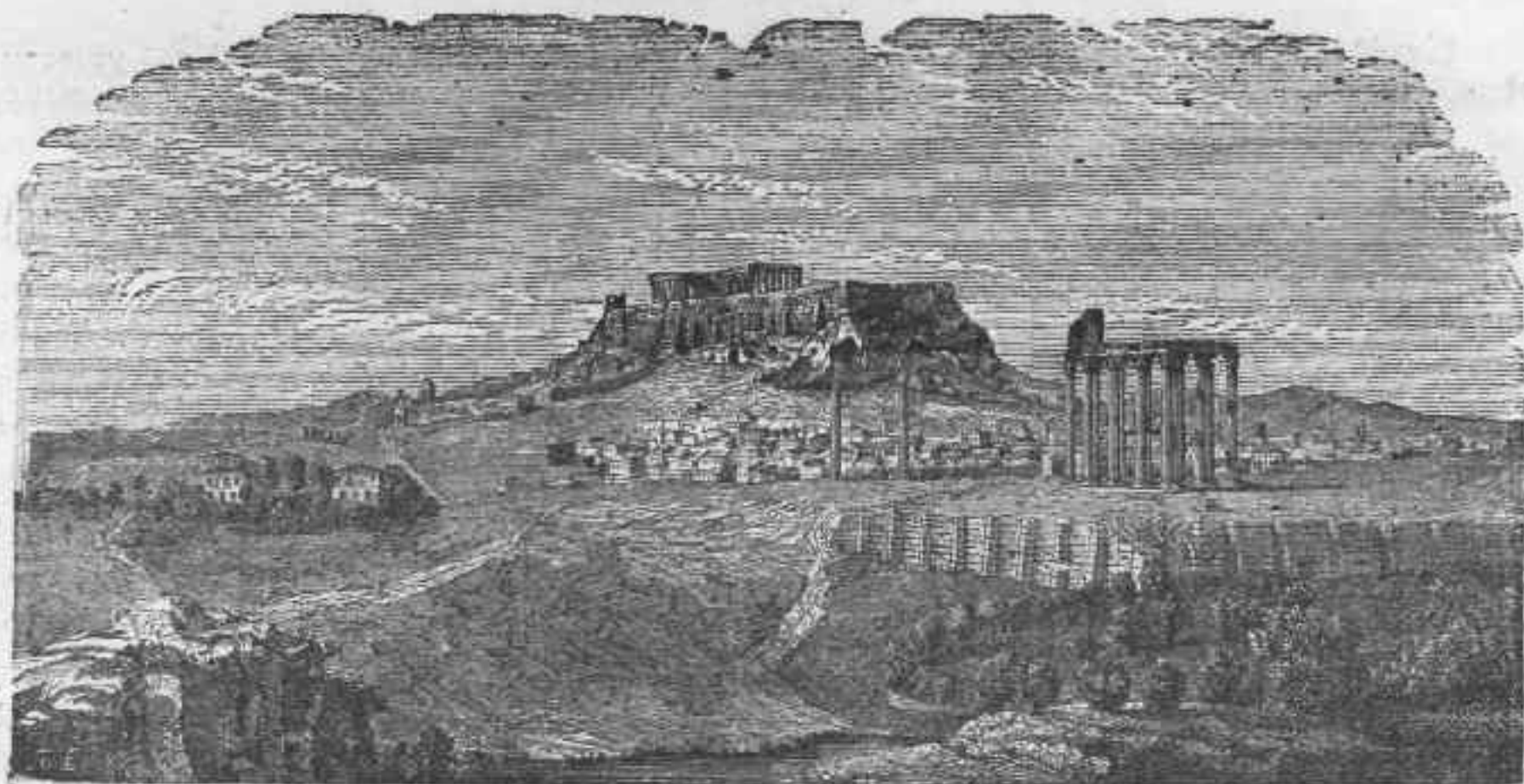

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1867.

ΤΟΜΟΣ ΙΖ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 408.

Α'.

ΠΙΤΤΑΚΙΟΝ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΚΥΡΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥ (*).

Ἰσοῦ τοῦ καταπεμφθέν[τος] θείου καὶ εὐσεβοῦς βασιλικοῦ Πιττακίου¹ πρὸς Εὐστάθιον Βαστάρχην, ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, καὶ εἰδικόν,² [διὰ τ]ῇ ἐν τῇ Χίῳ συστάσας εὐαγγῆ Νέαν μοιήν παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν³ Νικήτα καὶ Ἰωάν-

(*) Ὁρα φυλλάδ. 407.

¹) Ἰδὲ τὰ περὶ Χρυσόβουλων καὶ Πιττακίου σημειωθέντα μοι εἰς τὸ ἐν τῇ Πανδώρα ἐκδοθὲν Χρυσόβουλων Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ [τόμ. Ιζ', σελ. 49].

²) Εἰ δὲ κ ο ε καὶ εἰ δὲ κ ο ε, ὅς καὶ: Λ ο γ ο θ ε τ η ς τ ῶ ν εἰ δὲ κ ο ε τ ο ῦ εἰ δὲ κ ο ε ἐλέγεται, ἣν ὁ τὴν ἐπιστάσαν καὶ διοίκησιν τῶν ἰδίων τοῦ βασιλέως κτημάτων διαπεπιστευμένος. Τὸ δ' ὑπ' αὐτὸν ὑπουργεῖον ὀνομάζεται: Σ ε κ ρ ε τ ο ν τ ο ῦ εἰ δὲ κ ο ε λ ο γ ο θ ε τ ο ῦ. [βλ. αὐτ. σελ. 418 καὶ 436, ἔνθα καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἀνωτέρου: Β ε σ τ ἄ ρ χ η ς εὐρήσεις]. Ἐν μόντοι γε τῶ ἀντιγράφῳ ἡμαρτημένως φέρεται κατὰ γενικήν: εἰ δὲ κ ο ε.

³) Τὸ ἀντίγραφον ἔχει: ἀ γί ω ν, ὅπερ ἄτοπον διὰ τὸ ἐν τοῖς ἱωσιν εἶναι ἐπὶ αὐτοῖς, ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ Πιττάκιον ἐξεδόθη. Ἀπομαρτίβωλον οὖν, ἐπὶ ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἔκαστο τὸ συνοπτικὸν πάλαιογραφικῶς: α λ (—μοναχῶν), ὅπερ ἀγίω ν ὑπέλαβον ὁ ἀντιγραφὸς ἔξ ἀγνοίας.

νου, καὶ⁴ ἐπ' ὁνόματι τῆς Ἀειπαρθένου καὶ Θεομήτορος.

† Ἐτύπωσεν ἡ βασιλεία μου λαμβάνειν ἐτησίως⁵ ἀπὸ τῆς συγκλήτου, λόγῳ ρόγας,⁶ νομίσματα ἐβδομήκοντα δύο καὶ κελεύει σοὶ καταστρώσαι τὴν ὀνομασίαν αὐτοῖ;⁷ ἐν τοῖς χροτίοις τοῦ ὑπὸ [σέ] σεκρέτου,⁸ ἔνθα αἱ ὀνομασίαι διέρχονται τῶν πρωτοσπαθारीων, μεταγράψαι δὲ καὶ τὸ παρὲν Πιττάκιον, καὶ τοῦτου ἰσότυπον ὑπογράψεν παρὰ σοῦ τε καὶ τῶν ὑπὸ σέ σεκρετικῶν ἐπιδοῦναι τοῖς τῆς μονῆς ἀδελφοῖς εἰς οἰκίαν ἀσφάλειαν. Μηνὶ Φεβρουαρίου ἰνδικτιῶνος ιγ⁹.

⁴) Γραπτὸν ἴσως τὴν ἀντὶ τοῦ κ α ι.

⁵) Οὐδὲν ἄμφισβηλλω, ὅτι μετὰ ταύτην τὴν λέξιν ἐφέρετο ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἢ ἐν τῇ ἀνωτέρῳ περιλήψει περιεχόμενη φράσις: «τὴν ἐν Χίῳ συστάσαν εὐαγγῆ Νέαν μονήν παρὰ τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν Νικήτα καὶ Ἰωάννου». Εὐδὴλον γὰρ ὅτι, ἀφαιρουμένης τῆς τοιαύτης περιλήψεως, ἥτις πάντως μὲν οὐκ ἐναφύετο ἐν τῷ ἀρχαίῳ, προσετέθη δ' ἔπειτα ἐκ τοῦ ὑπουργείου τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, ἀδιανόητον ἀποβαίνει τὸ τοῦ Πιττακίου κείμενον. Ἄλλως τε δὲ καὶ τοῖς Πιττακίοις τῆς ἐν Πάτρῳ σθεαροῦς μονῆς (ἀριθ. Ε', ζ', —Θ' καὶ Ι' τοῦ Γ' Παραστήματος τῆς ἡμῆς ἀνεκδότου Πατριάρχης Πισελισθη-κῆς) ἐκφέρεται εὐσυνόπτως ἡ, δι' ἣν ἕκαστον ἐξεδόθη, ὑπόθεσις.

⁶) «Ρόγα, ἡ τῶν βασιλέων εὐσέβεια καὶ φιλοτιμία» [Σουῖδ]. Ἔστι δὲ ἐκ τοῦ Λατινικοῦ Rogo.

⁷) Οὕτως ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ ἡμαρτημένου αὐ το ῦ ς.

⁸) Ὡς αὐτὸς ἀντὶ τοῦ ἡμαρτημένου: ὑ πο σε κ ρ ε τ ο ῦ.

⁹) Συμπίπτει ἡ ἰνδικτιῶν αὐτῇ τῷ 1018 ἔτει.

† Εὐστάθιος Βεστάρχης, ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, καὶ εἰδικός ¹⁰ †

† Λέων πατρίκιος καὶ πρωτονοτάριος τοῦ σεκρέτου τοῦ σακελ[λ]αρίου †

† Μιχαὴλ πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου ¹¹, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου ¹², κριτὴς τοῦ βήλου ¹³, ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος, καὶ ἐπὶ τῆς καταστάσεως †

† Βασίλειος πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, κριτὴς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου ¹⁴, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, καὶ μυστογράφος †

† Ἰωάννης πρωτοσπαθάριος καὶ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου ὁ Σπανόπουλος †

† Ῥωμανὸς πρωτοσπαθάριος καὶ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, ὁ υἱὸς Ἀγαλλιανοῦ ἀνθυπάτου, πατρικίου, βέστου καὶ κριτοῦ τοῦ Βήλου †

† Μιχαὴλ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου ὁ Σπανόπουλος †

† Ἰωάννης πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, κριτὴς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου, καὶ δῆμαρχος ¹⁵ τῶν πράξεων †

¹⁰) Κάνταυθα ἔτρεψα εἰς ὀνομαστικὴν τὴν ἡμαρτημένην γενικὴν.

¹¹) Τὸ χρυσοτρικλίνον ἦν ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ ὑπερλαμπρὸς αἴθουσα τοῦ μεγάλου λεγομένου παλατίου, ἐν ᾗ ὁ αὐτοκρατορικὸς ἵστατο θρόνος, καὶ αἱ ἐπισημότεραι ἐγίνοντο βασιλικαὶ τελεταί. [Βλ. Κωνσταντινούπ. τόμ. Α', σελ. 199]

¹²) Τὸ ἀντίγραφον ἔχει ἐνταυθα τε καὶ ἐν τοῖς ὁρεξῆς τὸ ἡμαρτημένον: λ ε γ ο υ' ὅπερ πρόδηλον, ὅτι συνεπτυγμένως ὄν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γεγραμμένον ἀπλάνησε τὸν ἀντιγράφη.

¹³) Ἠμαρτημένως γέγραπται: κ ρ ι τ ο υ'. Τὸ δὲ Β ἡ λ ο ν (παρὰ τὸ Λατίν. Velum. Ἑλλήν. Αὐλαία, παρακάλυμμα, παραπέτασμα.) ἦν, ὡς ἔοικε, τὸ ἀνώτατον τοῦ κράτους κριτήριον, ἐντὸς τῶν βασιλείων αὐτῶν εἰσεῖν, ὡς ἂν καὶ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτήκοος ἐσθότῃ γένοιτο τῶν κρίσεων, ἀφανὼς πως καὶ τοῦ βήλου ἐξόπισθεν παριστάμενος: ὅθεν καὶ β α σ ι λ ι κ ὸ ν ἐλέγετο. Τὸ δ' ἔθος τοῦτο καὶ οἱ Οὐμανοὶ παρελήφθησι παρὰ τῶν Βυζαντινῶν. Ἰπῆρχε γάρ ἐντὸς τῶν βασιλείων ἕως πρὸ μικροῦ τὸ λεγόμενον Γ α λ ι μ π ῆ - Δ ι β ἄ ν (Συμβούλιον τοῦ κράτους, εἴτε ἀνώτατον κριτήριον), ἔνθα, ὡς ὁ Καντεμῆρης ἱστορῆκεν, ἐβουλεύοντο περὶ σπουδαίων πραγμάτων, συμπαραστατοῦντος πολλὰκις καὶ αὐτοῦ τοῦ σουλτάνου ἐξόπισθεν τοῦ π ε ρ δ ῆ (αὐλαίης), ἀθρόου δηλονότι ἀκροαμένου τῶν λεγομένων [D. Can-tem. Hist. de l'emp. Ottom. tom IV, pag. 321.— Ἰδε καὶ Κωνσταντινούπ. τόμ. Α', σελ. 160]. Ὅτι δὲ πολλὰ ὁμοῦ πρόσωπα συνεκρότουσαν τὸ τοῦ βήλου κριτήριον, μαρθάνομεν ἐξ ὧν ὁ Βαλσαμὼν ἐν τῇ Π ε ρ ῖ Χ α ρ τ ο φ ὺ λ α κ ο ς κ τ λ., λέγει: «Ἡ δωδεκάς τῶν τοῦ βήλου τοῦ [γρ. καὶ τοῦ] ἵπποδρόμου κριτῶν [Βλ. Σύντ. ἱερ. Καν. ἐκδ. Ραλ. κ. Πονλ. τόμ. Α', σελ. 336].

¹⁴) Κάνταυθα ἡμαρτημένως γέγραπται: κ ρ ι τ ο υ'. Περὶ δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου κριτῶν οὐκ ἔχω τι πλεον τῶν ἐν τῇ πρὸνυμμένη σημειώσει μνημονευθέντων προσθεῖναι.

¹⁵) Ὡσαύτως καὶ τοῦτο γενικῇ γέγραπται. Ἀγνωστὸν μοι δὲ τυγχάνει τὸ τοῦ δῆμαρχου τῶν πράξεων αξίωμα, διὰ τὸ ἐστειροῖσθαι με ἐν τῇ ἐσχάτῃ ταύτῃ τῶν χρηζόντων βοηθημάτων.

† Βασίλειος πρωτοσπαθάριος, ἐπὶ τοῦ χρυσοτρικλίνου, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου, κριτὴς ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου ὁ Τζιρίθων †

† Ἰωάννης πρωτοσπαθάριος, κριτὴς τοῦ ἵπποδρόμου, καὶ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ εἰδικοῦ λογοθέτου ὁ Καματηρός †

Β'.

*Χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοῦ μακαρίτου
βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μορομάχου
περὶ τοῦ παρὰ μόνης τῆς βασιλικῆς μεγα-
λειότητος κρίεσθαι τὴν μονήν.*

† Ἀλλὰ τίνων ἄλλων τοσοῦτον, ὅσον τῶν τὸν μονάδα βίον προελομένων, καὶ γῆν ἐπίσης βδελυξαμένων καὶ ὅσα γῆνιν, μέλει Θεῷ; ἐπεὶ κακεῖνοι, ¹ μέλον Θεῷ, τοῦτο πρὸ τῶν ἄλλων σπουδάζουσι, θεραπεύειν Θεὸν καὶ ὑπὸ τοῖς ἐκείνου ζῆν ὀφθαλμοῖς, καὶ τὰ ἐκείνου τηρεῖν κρίματ' ὧν ἡ ἐπιθυμία, κατὰ τὸν Θεὸν φάναι Δαβὶδ, ² χρυσοῦ καὶ λίθων τιμίων ἐπέκεινται, καὶ γλυκυτέρα κηρίου καὶ μέλιτος. Τῶν δὲ οὖν τοιούτων καὶ προνοητέον, ὅσον εἰκὸς, τὴν φιλάρετον ἢ φιλόθεον, ἑαυτῷ διὰ τούτων τὴν θεῖαν προμήθειαν προκαλούμενον, καὶ πᾶσι τρόποις περιποιητέον αὐτοῖς τὴν ἡσύχιον ἄσκησιν, ἵν' ἀπερισπάστως τῷ Θεῷ συγγενόμενοι, ³ θερμότερας τὰς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καὶ τῆς βασιλείας αὐτῆς ἐντεύξεις προσάγοιεν.

Ταύτη τοι καὶ ἡ θεοσεπής Ἡμῶν γαληνότης, τῶν ἐν τῇ μονῇ τῆς Θεομήτορος, ἥ κατὰ τὴν νῆσον Χίον διακειμένη Νέκ προσονομάζεται, διασκευμένων εὐλαδῶν μοναστῶν, οἷς ὁ κατὰ Θεὸν ἐμπολιτεύεται βίος, καὶ ἀγγελικὴ κατὰ δύναμιν ὑποτυποῦται διαγωγή καὶ κατάστασις, ἔθετο μὲν καὶ ἄλλως πρόνοιαν, μεταδοῦσα τῶν ἐκυτῆς χαρίτων, καὶ γνωρίσασα καὶ τούτοις τὴν ἀφθονον δεξιάν' ἐπεὶ δὲ καὶ τινων εὐπαρήτασιν ⁴ αὐτῆς ὑπὸ τὴν μονὴν κτημάτων τε καὶ παροίκων ἀπὸ τε δωρημάτων, τοῦ κράτους ἡμῶν καὶ συναλλαγμάτων οἰκείων, διενέξασιν τε καὶ πραγμάτων ἐπιφοραῖς περιπείρεσθαι μετὰ τῶν ὁμοῦ ἢ καὶ πλησίον χωροῦντων πάντων ἐπάναναγκές ἐστι· τούτοις γὰρ ἂν κάκεῖνα συναναμέμικται καὶ οἶον συνέζευκται· καὶ διὰ ταῦτα φόβος αὐτοῦ ⁵ ὑπέτρεχεν ἀκαταλόγιστος καὶ κατέσειε, μήποτε πᾶσι

¹) Ἠμαρτημένη ἐστὶν ἡ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γραφή: κ α κ ε ῖ ν ο ς.

²) Παρὰ τὸ: «τὰ κρίματα Κυρίου... ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσοῦ καὶ λίθων τιμίων πολὺν, καὶ γλυκυτέρα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίου» [Ψαλμ. 118', 10—11].

³) Γραπτέον ἴσως: σ υ γ γ ι ν ὀ μ ε ν ο ι.

⁴) Ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γέγραπται: εὐπαρίσασα. Πλὴν ἀλλὰ θεραπείας δαίται τὸ χωρίον, διεφθαρμένον ὄν.

⁵) Ἠμαρτημένως γέγραπται ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: αὐτὸς.

[τοῖς] ⁶ δικάζουσι πρὸς ἀπώγας καὶ μετακλήσεις καὶ βιαίους ἐλκυσμούς· ⁷ προσκείμενος, θήρα πρὸς ἄγρην ὑπάρχουσιν ⁸ ἔτοιμοι, κἀντεῦθεν ἐπισκιάπτοντο ⁹ μὲν τὴν πρὸς τὸ καλὸν ἔξιν, τῆς συντροφίου διαγωγῆς ἀποσπώμενοι, κατὰγοντο δὲ τῆς πρὸς ὕψος ἀναγωγῆς θεωρίας, διὰ [τὸ] τῶν πραγμάτων θορυβώδες καὶ συγχυτικὸν, κατέχον ἢ κατὰσῦρον ¹⁰ εἰς ἔδαφος· ἡ βασιλεία ἡμῶν καὶ ταύτην αὐτοῖς ἵστησι τὴν ἀγωνίαν, καὶ λύει τὸ δέος, καὶ βραχείαις συλλαβαῖς τὸ ἀπερικτύπητον τοῦτοισι χαρίζεται, ἵνα καὶ ἀναπιθολώτους τὰς ὑπὲρ αὐτῆς ἱκετείας πρὸς Θεὸν ἀναφέρουσιν. Ἀπελκύνουσιν γὰρ πόρρωθεν τούτων τὸ παραχῶδες τε καὶ πολύοχλον, ἵνα ὡς ἐν ἀδύτοις τισι μυσταγωγούμενοι, τὸ ἡρεμικὸν τε καὶ γαλήνιον πάντοθεν ἔχουσιν, θεσπίζει διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς εὐσεβοῦς· ¹¹ Χρυσοδόλλου ΛΟΓΟΥ, ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τοὺς ἐξῆς ἅπαντας καὶ διηνεκεῖς χρόνους, μὴ τινα δικαστὴν εἰς τὴν δηλωθεῖσαν μονὴν παρίεναι· δίκης οἷα δῆτινος ἔνεκεν, μήτε τι σὺμβολον ἀρχικῆς δυναστείας κατ' αὐτῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τε καὶ ὑπ' αὐτὴν ἐπιδείκνυσθαι· ἀλλ' εἴποτε διαφορὰ καὶ διαμάχαι τινές, εἰ μὲν τοῖς τῆς μονῆς πρὸς τινὰς ἐτέρους ἐπιγένοιτο, καὶ βούλοιντο τχύτας οὗτοι κατὰ τῶν ἀντιφερομένων ἐγγυμνάζειν ἀκωλύτως κινεῖν, καὶ τὸν νόμον εὐρίσκειν δικιτητὴν τοῦ καλῶς ἔχοντος· εἰ δ' αὖ ἐτεροι· ¹² κατ' αὐτῶν κινηθεῖεν καὶ διστάζουσιν πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ τισι δίκαις, ἢ περὶ τόπων ἀφαιρέσεως, ἢ μεταθέσεως ὄρων τῶν ὑπ' αὐτοῦ πάντων κτημάτων, ἢ κιννοτομίας ἐτέρως τινὸς καὶ ἀμφιβολίας, μήτε θεματικὸν ἢ πολιτικὸν, ὡς εἴρηται, δικαστὴν, μήτε τινα τῶν ἄλλων ἀρχόντων, ἢ βῆμα δικαστικὸν τοῖς ἐνάγουσιν ἀναπτύσσειν, καὶ τὰς περὶ τούτων ἀγωγὰς ἐγγυμνάζειν ἢ ψηφίζεσθαι, ἢ ὅπως ἀγώγιμόν τινα τῶν ἐν τῇ μονῇ ποιεῖν καὶ καθέλκειν εἰς δικαστήριον· ἀλλὰ τὰ κατὰ τούτων κινούμενα τῷ μαίζονι τῶν ἄλλων ἐφίεναι· ¹³ δικαστηρίων, καὶ μόνον ἀκροῶσθαι τούτων τὸν τὴν αὐτοκράτορα λαχόντα διέπειν ἀρχὴν, ἀρρεπεῖ τε καὶ ἀδεκάστῳ κρίσει, ἢ διαλύειν τὰς ἀναμέσον τούτων ἀμφισβητήσεις, ἢ τὸ δεδογμένον μὲν ἀποφαίνεσθαι, τὸν δὲ κριτὴν δεχόμενον, κατὰ τὰς βασιλικὰς ἀποφάσεις πληροῦν, καὶ οἶον ἐκθεσαστὴν

τῶν ἤδη κεκριμένων γίνεσθαι· μόνος γὰρ ἐξηρτησθαι βασιλικῆς ἀκροάσεως τὰ κατὰ τούτων λεγόμενα βουλόμεθα, καὶ ψήροις αὐτοκρατορικαῖς τὰς ἐπὶ τὰς δίκας καταδικᾶς· ἡνίκα ¹⁴ αὐτοῦς ἀποφείρεσθαι. Εἰ δ' ἴσως ¹⁵ ἀγωγὰς αὐτοὶ κατὰ τι γυμνάζειν αἰροῖντο παρὰ δικαστῇ, μὴ προσίστασθαι· τοῦτοισι τὸν παρόντα Χρυσόβουλλον ΛΟΓΟΝ, ἵνα μὴ τὸ ὑπὲρ αὐτῶν εἰσενεχθὲν ἐξ ἀπο[τε]λέσματος κατ' αὐτῶν ἀναφρῇ.

Διὸ παρεγγυώμεθα καὶ πάντας ἐξασφαλιζόμεθα ἀπὸ τε τῶν κατὰ καιροῦ σακελ[λ]αρίων, ¹⁶ γενικῶν καὶ στρατιωτικῶν λογοθετῶν, τῶν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σακελ[λ]ῆς καὶ τοῦ βεστικρίου, οἰκονόμων τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, τῶν ἐπὶ τῶν οἰκ[ε]τικῶν καὶ τῶν ἐφόρων τῶν βασιλικῶν κουρτορίων, εἰδικῶν, γηροτρόφων, τῶν ἐπὶ τοῦ θεῖου ἡμῶν ταμείου τοῦ Φύλακος, κουρατόρων τοῦ οἴκου τῶν Ἐλευθερίου καὶ τῶν Μιχαγγάνων, οἰκιστικῶν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πρωτονοταρίων, λογαριαστῶν, χαρτουλλαρίων, βασιλικῶν νοταρίων καὶ νοταρίων· ἐτι δὲ δομεστικῶν τῶν σχολῶν, δουλῶν, κατεπάνω, στρατηγῶν, καὶ τῶν ἀντιπροσωπούντων αὐτοῖς, ταξιαρχῶν, τουρμαρχῶν, μεραρχῶν, χαρτουλαρίων τοῦ δρόμου καὶ τῶν θεμάτων, κομητῶν τῆς κόρτης, δομεστικῶν τῶν θεμάτων, δρουγγαροκομητῶν, πρωτοκεντάρων, προελευσιμαίων καὶ λοιπῶν ταγματικῶν ¹⁷ καὶ θεματικῶν ἀρχόντων· πρὸς τοῦτοις δρουγγαρίων τῆς βίγλης, κριτῶν πολιτικῶν καὶ θεματικῶν, ἐποπτῶν, στρατευτῶν, βασιλικῶν [ἀνθρώπων] ¹⁸ εἰς τινὰς τοῦ δημοσίου δουλείας ἀποστελλομένων, πρωτονοταρίων, νοταρίων, συνωνκρίων, ¹⁹ τοποτηρητῶν, παραφυλάκων, καὶ παντὸς ἐτέρου δουλείαν ²⁰ τοῦ κοινοῦ μεταχειριζομένου, τοῦ μηδένα τῶν ἀπάντων ἐν οἷω δῆποτε χρόνῳ, κατ' οἷον δῆτινα τρόπον, ἐπ' ἀδείας ἔχειν, μήτε τῶν [ἐν] ὑπεροχαῖς ἀρχόντων, μήτε πο-

⁶) Προσθετέον εἶναι τὸ ἄρθρον ἀδελφεία τοῦ ἀντιγραφίως ἐξέρρηκός.

⁷) Ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γέγραπται: ἐλκισμοῦς.

⁸) Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ σόλοικον: ὑπάρχουσιν.

⁹) Ὁμοίως: ἐπισκιάπτειντο.

¹⁰) Ὁμοίως: κατὰσῦρον· ἴσως μὲν τοι ἐγγράπτο ἐν τῷ ἀρχετύπῳ κατὰσῦρον αὐτοῦς.

¹¹) Ἐσφαλμένως γέγραπται: εὐσεβοῦς.

¹²) Οὕτω δεῖν ὄντων τρέψαι τὸ κακῶς ἔχον ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: εἰ δ' ἄρ' ἐτέρω ν.

¹³) Εἰς τοῦτο ἔτρεψα τὸ ἡμαρτημένον· ἀφίεναι· οὕτω γὰρ ἔχει ἡ γραφή καὶ τῷ περιωθέντι τεμαχίῳ. [Ὁρα Νεαιμογίσ. σελ. 83].

¹⁴) Πρίδηνλον εἰς ἐξέρρηκ, τὰ τῇ τοῦ λόγου ἐννοίᾳ προσήκον ῥήμα.

¹⁵) Ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γέγραπται: ἴσως ν.

¹⁶) Ὁρα τούτων πάντων τὴν ἐρμηνείαν ἐν Πανδῶρᾳ τόμῳ ΙΓ', σελ. 84 ἑρ., 116 ἑρ. καὶ 136 ἑρ.

¹⁷) Ἐσφαλμένως γέγραπται ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: ταγματικῶν. Σὺ δέ μοι ὅρα καὶ τὰ περὶ τούτων σημειωθέντα ἐν Πανδῶρᾳ [αὐτ. σελ. 51].

¹⁸) Προσέθηκα τὸς ἀνθρώπων αὐτὶ τοῦ ἐν τῷ ἀντιγράφῳ βασιλικῶν τῶν, διὰ τὸ εὐτὸς ἔχειν καὶ τοῖς ὑπ' ἀριθ. Α', Δ' καὶ Η' Χρυσοδόλλοις Νικηφ. τοῦ Βετανειάτου καὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, τοῖς ἐν τῇ γεγραμμένῃ τῆς Πάτριας τεθησαυρισμένοις. Καὶ τοῦτο ἐστὶν ἔπερ ἔλεγον, ὅτι ἕκας ὁ τῶν τοιούτων δικτάζων ὁρμαθὸς ἐξετίθετο κατὰ τύπον στερεὸν καὶ ἀμετάβλητον [Βλ. Σημειώσ. εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. Η' Χρυσόβ. Ἀλεξ. ἐν Πανδ. τόμ. ΙΓ', σελ. 51].

¹⁹) Ἐγγράπτο ἔσφαλμένως: συνωνοκρίων. Περὶ δὲ τοῦ τοιούτου ὀνόματος ἴδε Πανδῶραν [αὐτ. σελ. 117].

²⁰) Τὴν ἐν τῷ ἀντιγράφῳ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ἔτρεψα εἰς ἐνικήν, οὕτως ἔχουσιν ἐν τε τοῖς προσσημειωμένοις Χρυσοδόλλοις καὶ τῷ ἡγετῇ τοῦ Βετανειάτου.

λι[τι]κὸν ἢ θεματικὸν δικαστὴν καθίσκειν συνόλως εἰς δικαστήριον τοὺς ἐν τῇ δηλωθείσῃ μονῇ θεωρι-
λαῖς μοναστάς, δίκης οἰκισδῆποτε χάριν τῶν ὑπ' αὐ-
τὴν κτημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς· μόνον γὰρ τὸ
θειότατον καὶ βασιλικὸν βῆμα ταῖς κατὰ τρίτων
ἤδη δίκαις ἀνώγει, καὶ ὃ ἂν ὁ κρατὼν, μετὰ τὴν
τῆς κροτουμένης ἀγωγῆς ἀκρόασιν, ἐπιτρέψει τὴν
διάγνωσιν ἢ ἐκδίξασιν· ταῖς δὲ ἄλλοις θύρας ἐπέ-
θηκεν ἡ τοῦ κράτους ἡμῶν αὕτη διάταξις. Τοῖς δέ γε
μονασταῖς βουλομένοις κατ' ἐτέρων κινεῖν οὐκ ἁ-
πείρ[γ]εταί.

Ὅθεν ὡς βεβήσι καὶ ἀσφαλὺς τυγχάνοντες τοῦ
παρόντος ἡμῶν εὐσεβοῦς Χρυσόβουλλου ΔΟΓΟΥ, γε-
γεννημένου κατὰ τὸν ΙΟΥΝΙΟΝ μῆνα τῆς ΔΩΔΕΚΑ-
ΤΗΣ ²¹ Ἰνδικτιῶνος, ἐν ἔτει ἐξῆκισχιλιοστῷ πεντα-
χοσιοστῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ, ²² τὸ ἡμέτερον εὐσε-
βες καὶ θεοπρόβλητον ἐν αὐτῷ ὑπεσχημάτατο ²³
κράτος. †

† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤῳ Τῳ ΘΕῳ
ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ
[ΡΩΜΑΙΩΝ] ²⁴ Ο ΜΟΝΟΜΑΧΟΣ †

Γ'.

Χρυσόβουλλος τοῦ αὐτοῦ

περὶ τοῦ ἀπληκεύειν¹ [τοὺς μοναχοὺς] ἐν τῷ
βασιλικῷ οἴκῳ, ἔνθα καὶ οἱ Ὀλυμπῖται²
ἀπληκεύονται.

† Ἄμα μὲν καὶ ἀρετὴν ὁρίων καὶ φιλοθέων ἀν-
δρῶν τιμῶσα ἡ βασιλεῖα ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ θεῖον
ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποταΐας αὐτοῦ εὐλογεῖν³
βουλομένη, καὶ τὰ δύο ταῦτα χρηστὰ καὶ τωόντι
βασιλικὰ διαπραττομένη, δεῖν ὥσθη καὶ τῇ ἐν Χίῳ
τῆς ὑπερχίης Θεοτόκου Νέᾳ μονῇ τὰ τῆς εὐεργε-
σίης ἐνδείξασθαι, ὡς ἂν μὴ μόνον ἐν ἡπείρῳ τε

καὶ θαλάσσαις, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς νήσοις τῇ
ταύτης ἐραπλώται φιλότιμον· πλὴν γὰρ οἱ ἐκάσθε
μοναχοὶ τοῦ κατὰ Θεὸν βίου ποιησάμενοι λόγον,
καὶ ἀρετῆς εἰπὲρ τινος ἐτέρου φροντίσαντες ἀναλό-
γως τῷ βίῳ, καὶ τὸν παρὰ τῆς βασιλείας ἡμῶν ἐπε-
σπάσαντο ἔλεον.

Ἐνθεν τοι καὶ τῷ περὶ τὴν ὑπερχίαν δέσποιναν
ἡμῶν Θεοτόκον διαπύρῳ πόθῳ, τὴν περὶ τοὺς φιλα-
ρέτους τούτους ἀνδρας προσθέντες στοργήν, καὶ ἀ-
γαθὸν ἀγαθῷ παραζεύζοντες, τὸ παρὸν Χρυσόβουλ-
λον ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΝ ἐξεθέμεθα, διοριστάμενοι ἐν τῷ ἀφο-
ρισθέντι τοῖς Ὀλυμπῖταις μοναχοῖς ξενοδοχείῳ παρὰ
τῆς βασιλείας ἡμῶν καὶ αὐτοὺς καταλύειν, ἔχειν
τε εἰς καταγωγὴν ἀνωγεικατάωγον τὸ περὶ τῶν
τοιούτων ξενοδοχεῖον, καὶ ἐν αὐτῷ καταμένειν ὀ-
πηνίκα χρεῖα τις αὐτοῖς ὡς τὰ ἐνταῦθα τοῦ μονα-
στηρίου ἀπάγοιεν· λαμβάνειν δ' ἐτησίως καὶ λόγῳ
στηρεσίῳ, σίτου μοδίους τριάκοντα, καὶ νομμίων
μυριαρίσια⁴ τριάκοντα, κατὰ τὸν καιρὸν δηλονότι,
καθ' ὃν καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου μοναχοὶ [τὰ] τυ-
πωθέντα λαμβάνουσι σιτηρέσια. Ὑστερὲν δὲ αὐτοῖς
τὸ τοιοῦτον ἐτήσιον σιτηρέσιον οὐδέποτε βουλόμεθα,
οὔτε μὴν τῆς ἐν τῷ ἀνωγεικατάωγῳ καταμονῆς
τοὺς τοιούτους ἐκπίπτειν, καθὼς καὶ τὸ πρὸς τὸ
[σέ]κρετον τοῦ μεγάλου οἰκονομείου τοῦ ἀγίου Γεωρ-
γίου τοῦ τροπαιοφόρου⁵ καταπεμφθὲν πιττάκι[ον]
τῆς βασιλείας μου διαλαμβάνει. Ἀλήθεσθαι γεμὴν
καὶ τοὺς καθ' ἕκαστον χρόνον παρεχομένους τοῖς
μοναχοῖς τριάκοντα σίτου μοδίους, καὶ ζυμοῦσθαι,
καὶ εἰς ἄρτον ἀποκαθίστασθαι τέλειον παρὰ τῶν τῆς
μονῆς τοῦ τροπαιοφόρου διακελευόμεθα· ἵνα μὴδ'
ἐντεῦθεν οἱ τῆς ἐν Χίῳ μονῆς πράγματα ἔχοιεν,
φυράμασι καὶ ζύμῃ προσανέχοντες, καὶ περὶ τὴν
ἄρτοποιεῖν ἀσχολούμενοι, ἀλλὰ τέλειον καὶ ἐν τούτῳ
ἀφροντιστοῦντες θερμότα[τα] τῆς βασιλείας ἡμῶν
ὑπερέχονταί.

Ὡς ἂν δὲ τὸ ἀσφαλὲς τοῖς μοναχοῖς καὶ εἰς τὸ
ἐξῆς ἢ, ἐπὶ τε τῷ φιλοτιμηθέντι παρὰ τῆς βασιλείας
μου σιτηρεσίῳ, τοῖς τριάκοντα τοῦ σί[του] μοδίοις,
καὶ τοῖς τριάκοντα τῶν νομμίων μυριαρίσις, καὶ
ἐπ' αὐτοῖς τοῖς οἰκήμασι, τῷ ἀνωγέῳ δηλαδὴ καὶ
κκτωγέῳ, τὸ παρὸν Χρυσόβουλλον ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΝ διὰ
κινναβάρεως σημειωθὲν, καὶ χρυσῇ βούλλῃ τῆς βα-
σιλείας μου πιστωθὲν ἐπεδόθη. ΜΗΝΙ ΜΑΙΩ, ΙΝΔΙ-
ΚΤΙΩΝΟΣ ΙΑ'. ⁶ †

⁴) Μιλιάρια : ἐν αἴτῳ μιλιάρια ἦν τὸ δωδέκατον
τοῦ χρυσοῦ νομμίου, ἥτοι νομίσματος. Ταύτην γοῦν τὴν διαίρε-
σιν εἶχεν ὁ χρυσὸς στατῆρ μικρῷ ὕστερον τοῦ Μονομάχου, δη-
λαδὴ ἐπὶ Ἀλαξίου τοῦ Κομνηνῆ, ὡς ἐφ' ἡν σημειωσάμενος ἐν τῇ
Πανθώρα. [τόμ. ΙΒ', σελ. 343.]

⁵) Τῆς τῶν Μαγγάνων δηλονότι μονῆς, περὶ ἧς εἰρηται μοι
ἐν τῷ Προλόγῳ.

⁶) Συμπίπτει τῷ 1046 σωτηρίῳ ἔτει. Καὶ σημειώσθω, ὅτι

²¹) Ἡμαρτημένη ἐστὶν ἡ Ἰνδικτιῶν· τρικακιδεκάτη γὰρ ἦν
κατὰ τὸ ἔτος ἐκείνου, ἥτις πάντως εἶχεν οὕτω σεσημασμένη ἐν
τῷ ἀρχαιότῳ· ὁ δ' ἀντιγραφεὺς εἴτε ἐξ ἀβλεψίας, εἴτε καὶ διὰ
τὸ διεφθάρθαι ὑπὸ τοῦ χρόνου τὰς δύο πρώτας συλλαβὰς, ὑπέ-
λαβεν ὅτι ἐγγράφητο δ' ω δ ε κ α χ ι ς.

²²) Ἡτοι σωτηρίῳ 1043.

²³) Ἐν τῷ ἀντιγράφῳ γέγραπται ἐσφαλμένως· ἐποσήμηνα σί.

²⁴) Προσθετέον ἔκρινε τὴν λέξιν, Ρωμαίων, ἅτε δὴ εἰθισμένου
ὄντος τοῖς Βυζαντινοῖς βασιλεῦσιν οὕτως ὑποσημαίνεσθαι.

¹) Τούτοις : καταλύειν, καταμένειν. Ἔστι δὲ παρὰ τὸ Λατ.
applico· ἐξ οὗ καὶ τὸ ῥηματικὸν : ἀπλήκτον ἢ ἀπληκτον (Λατ.
applicatio), ἡ κατάλυσις. Ὅρα δὲ τὰ περὶ τούτου πλατύτερον ἐν
τῇ Πανθώρα σημειωθέντα μοι. [αὐτ. σελ. 83.]

²) Δηλαδὴ οἱ μοναχοὶ, ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Μουσῳ Ὀλύμπῳ μο-
ναστήριον. Παραταίνεται δὲ τὸ ὄρος τούτο ἀπὸ τοῦ Ἑρμου ποτα-
μοῦ ἕως τῆς Βιθυνίας, καὶ καλεῖται τουρκοδαρδάρως Κεσίς-δαγί
(Μοναστῶν ὄρος), φερωνύμως δηλονότι ἀπὸ τῶν ἄλλοτε μονα-
ζόντων αὐτόθι· ὅφ' ὃ καὶ ἡ Πρεῖσα ἐκτίσται.

³) Παρὰ τὸ ψαλμικὸν [ΡΒ', 22].

Δ'.

Ἐπικυρωτικὸν Χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοῦ
περὶ τοῦ μετοχίου Ἀγγοῦριον.

† Ἐπεὶ ἡ ἐν τῇ Χίῳ Νέα μονὴ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς ἐπίδοσιν καὶ αὐξήσιν ἐλθοῦσα, τοῦτο μὲν καὶ διὰ τῶν ἀγίων δεσποινῶν τῶν Πορφυρογεννητῶν, ¹ τοῦτο δὲ καὶ δι' αὐτῆς τῆς βασιλείας μου, ἕσον ἐφικτὸν σπουδα[σά]σης τὰ εἰς σύστασιν αὐτῆς, ἐδεῖτο καὶ ἐν τῇ Θεοφυλάκτῳ ταύτῃ πόλει ἀπλήκτου, καὶ ἡξίωσεν περὶ τούτου ὁ τε καθηγούμενος Νικητὴς τῆς τοιαύτης μονῆς καὶ ὁ συναδελφὸς αὐτοῦ Ἰωάννης καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοί, ἀναγκάζον καὶ ἀπαρξίτητον αὐτοῖς τὸ τοιοῦτον ἡγησάμενη ἡ βασιλεία μου, οὐ παρεῖδε τὴν τούτων ἡξίωσιν, ἀλλὰ προθύμως καὶ εὐμενῶς ἐπήκουσεν αὐτῶν, καὶ διορίζεται διὰ τοῦ παρόντος Χρυσόβουλλον ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΥ, ὥστε ἀπὸ οἰκιακῶν τῆς μονῆς τοῦ τροπαρίου ἔχειν αὐτοὺς τὸ ἀνωγαγκάτωγον οἶκημα, τὸ ὃν ὑπὸ τὴν τοποθεσίαν τῶν Ἀγγοῦριων, πλησίον τοῦ ἁγίου Νικολάου, μετὰ τοῦ περιουλίου αὐτοῦ καὶ τοῦ προστόφου ἡλιακοῦ, καὶ τοῦ σταύλου εἰς ἀπλήκτον, καὶ καταμένειν ἐν αὐτῷ τοὺς ἀποστελλομένους παρ' αὐτῶν μοναχοὺς ἀπερικόπως, καὶ λαμβάνειν καὶ [τά] ² προτετυπωμένα αὐτοῖς σιτηρέσια ἀπὸ τῆς μονῆς τοῦ Τροπαιοφόρου ἀνυστερήτως· ἀνοικοδομεῖσθαι δὲ καὶ ἀνακερχμοῦσθαι τὸ τοιοῦτον οἶκημα παρὰ τοῦ σεκρέτου τοῦ Τροπαιοφόρου, καὶ αὐτοὺς ἀκαινοτομήτους διατηρεῖσθαι, καὶ ὑπερεύχεσθαι τῆς βασιλείας μου, καὶ ἐκτελεῖν καὶ τὴν τυπωθεῖσαν αὐ-

κίντηθῆν ἐπιρρώωνταί μου ἡ εἰκασία, ἣν ἐν τῇ Προλόγῳ τοῦ Γ' παρρηγήματος τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης εἶχον ἐκθεῖς, ὅτι καὶ διὰ μόνης τῆς τοῦ λεγομένου Κανικλώματος ἰδιοχείρου τῶν αὐτοκρατόρων ὑποσημασίας καὶ τῆς χρυσῆς σφραγίδος, περιεβάλλοντο τὰ Χρυσόβουλλα τὸ νόμιμον κύρος. [Ὁρα αὐτ. τόμ. ΙΔ' σελ. 383 καὶ ΙΓ', σελ. 49].

¹) Ἰπικινύεται τὰς βασιλίδας Ζωὴν καὶ Θεοδώραν, θυγατέρας τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ τῷ ὁμίαντι συμβασιλεύσαντος Βασιλεῖ τοῦ Βουλγαροκτόνου (τῷ 973)· ὃν ἡ Ζωὴ τριῶν αὐτοκρατόρων ὁμενότης ἐγένετο· πρῶτον Ῥωμανοῦ τοῦ Ἀργυροῦ, εἶτα Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόνος, καὶ τελευταῖον αὐτοῦ τοῦ τοῦ Μονομάχου. Ἅγιους δὲ προσηγόρευον οἱ Βυζαντινοὶ τοὺς ἑαυτῶν βασιλεῖς, διότι κατὰ τὴν τῆς στέφους τελετὴν, χρίων ὁ πατριάρχης τῷ θεῷ μέρει τοῦ βασιλέως τὴν κεφαλὴν σταυροειδῶς, ἐπεφάναι τὸν Ἄγιον· πάντες δὲ οἱ περὶ τὸν πατριάρχην ἐν τῷ ὁμίῳ ὄντες, διαδοχικῶς τὴν φωνὴν ἔλεγον καὶ αὐτοὶ ἐκ τρίτου τὸν Ἄγιον· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ λαὸς ἅπας ἔλεγον τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ τρίτου [Κωδιν. 12', 18, σελ. 123. Paris]. Ὁ δὲ Θεσσαλονίκης Συμεὼν οὕτως φησὶ· «καὶ τὸ Ἄγιον ἀνακράζει (ὁ πατριάρχης), δεικνύς ὅτι καθαγιαίνεται καὶ καθιεροῦται βασιλεὺς τῶν ἡγιασμένων ἀπὸ Χριστοῦ.» [Περὶ ἱερ. τελ. κερ. ΡΜς', σελ. 131. ἴκσ.] Ὁρα δὲ καὶ Καντακουζηνὸν περιγράφοντα τὴν τελετὴν τῆς τῶν βασιλέων στέφους [Ἱστορ. Α, μ.α, σελ. 123. Paris].

²) Πραγετέον ἔκρινα τὸ ἀναμριβόλως ἐκπεσὼν ἔρθρον. Ἰσως μέντοι γε καὶ ἐξ ἀβλεψίας γέγραπται ὁ σύγδεσμος ἀντὶ τοῦ ἔρθρου.

τοῖς ἱκατήριον εὐχὴν ἀδιαλείπτως. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸ ἀπλήκτον αὐτοῖς εἰς τὸ διηνεκὲς δέδωκεν ἡ βασιλεία μου, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀπερισπάστως ἐκτελῶσι τὴν τοιαύτην εὐχὴν καὶ παράκλησιν, μὴ ἔχοντες ἐπ' ἀδείας τινός, εἴτε τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν οἰκονόμου τοῦ Τροπαιοφόρου, εἴτε τοῦ καθηγουμένου, εἴτε τινὸς τῶν λοιπῶν σεκρετικῶν, μετακινεῖν αὐτοὺς ἢ μεθιστῆν ἀπὸ τοῦ τυπωθέντος ἀπλήκτου. Ἐπὶ τούτῳ ³ γὰρ καὶ τὸ παρὸν Χρυσόβουλλον ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΝ διὰ κινναβάρως ὑποσημανθὲν, καὶ χρυσῇ βούλλῃ πιστωθὲν, ἐπεδόθη αὐτοῖς. ΜΗΝΙ ΙΟΥΝΙΩ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ ΠΡΩΤΗΣ. ⁴ †

Ε'.

Σιγγιλλίον τοῦ αὐτοῦ ἐν τύπῳ κατ' ὀνόματος ¹
περὶ τῶν εἴ[χο]σιτεσσάρων παροίκων.

† Ἐπεὶ καὶ ἡ βασιλεία μου ἐπικυροῦσα πρώην διὰ Χρυσόβουλλον Σιγγιλλίου αὐτῆς ² τὴν δεσποτεῖαν τοῦ κτήματος τῶν Καλοθηκίων, τοῦ τῇ ἐν Χίῳ Νεαμονῇ (sic) τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου διαφέροντος, ἐδωρήσατο αὐτῇ καὶ ἑτέρους παροίκους εἰκοσιτέσσαρας τὸν ἀριθμὸν, καθὼς ὁ περὶ αὐτῶν Χρυσόβουλλος λόγος τρανώτερον διασαφεί· ἡδυνήθησαν δὲ οἱ μοναχοὶ τῆς δηλωθείσης μονῆς ἐρευνεῖν τοσούτους παροίκους, ἀτελεῖς καὶ ἀπηλλαγμένους ὅντας παντὸς βάρους καὶ στρατιωτικοῦ λειτουργήματος, δεῖν ἐλογίσαστο ἡ βασιλεία μου τῷ παρόντι ΣΙΓΓΙΑΛΙΩ τὰς ὀνομασίας αὐτῶν ἐγγραφῆναι, καὶ τὸ ἀσφαλὲς τῇ μονῇ διὰ τοῦτο [ἐ]πιβεβαιωθῆναι. Οἱ δὲ τοιοῦτοι πάροικοι, καὶ τῷ κτήματι τῶν Καλοθηκίων προσμενεῖν ³ καὶ ἐλευθερίας πάσης καὶ ἐξκουστίας ⁴ εἰς τὸ διηνεκὲς ἀπολαύσουσι, καὶ οὐδεμίαν ὄχλησιν καὶ καινοτομίαν ὑπό τινος ὑποστήτονται καὶ ⁵ ἐκεῖθεν μεταστήσονται· εἰ μὴ που τυχὸν εὐρεθῇ τις δημοσιακὴς τισιν ὑποκειμένου λειτουργήμασιν· ὁ γὰρ οὕτως ἔχειν διακινωσκόμενος, οὐδεμίαν ἀνεσιν ἢ βοήθειαν ἔξει ἀπὸ τοῦδε ⁶ τοῦ ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΥ, ἀλλὰ πρὸς τὰ οἰκεία βάρη ἐπανακληθήσεται. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τῆς ἀνγγραφῆς, ἐμφανιζομένου τοῦ παρόντος ΣΙΓΓΙΑΛΙΟΥ

³) Τὸ ἀντίγραφον ἔχει ἐσφαλμένως: Ἐ π ἰ τ ο ὕ τ ο.

⁴) Συμπίπτει τῷ 1048 ἔτει.

⁵) Οὐκ ἔρρηται ἡ γραφή. Ἰσως δ' ἐγγέγραπτο: καὶ κατ' ὄνομα.

⁶) Οὕτως ἀντὶ τοῦ ἡμαρτημένου: α ὕ τ ο ὕ.

⁷) Ἐστρεψα εἰς μέλλοντα τὸν σόλοικον ἀνεστῶτα.

⁸) Εἰς τοῦτο, μηδὲν ἐνδοιάσας, ἔστρεψα τὴν κακὴν γραφὴν: ἐξουσίαις· ὁ τε γὰρ λόγος οὕτως αἰρεῖ, καὶ ἡ λέξις ἐστὶ συνηθεστάτη ἐν ταῖς βασιλικαῖς διατάξεσιν· ἥς τὴν ἐρμηνείαν ὅρα ἐν Πανδώρα [τόμ. ΙΓ', σελ. 30].

⁹) Ἰσως ἐγγέγραπτο: ἡ καί.

¹⁰) Οὕτως ἀντὶ τοῦ ἡμαρτημένου τοῦ γε.

τῆς βασιλείας μου, καὶ κατ' ὄνομα τούτων ⁷ διὰ τοῦ ἀνγκυρφέως τῇ μονῇ προσεπιδοθήσεται εἰς οἰκεῖν ἀσφάλειαν. Τὸ δὲ τῶν τοιούτων προΐκων πρὸς ὄνομα, ⁸ τῶν ἐν τῷ ῥηθέντι προσκαθεζομένων κτήματι τῶν Καλοθηκίων, ἔστιν οὕτως: Εὐστάθιος ὁ Βουρικνός, Νικόλαος ὁ Παργινός, Ἰωάννης ὁ Εὐλοσελῆς, Λέων ὁ Καμιλαίλης, Νικόλαος Ἀσπρομάτης, Ἰωάννης πρεσβύτερος ὁ Στρούλος, Γεώργιος ὁ Καλκφάτης, Μόσχος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ὁ Λιθάνος τοῦ Ἀνηφαντάρη, Ἰωάννης ὁ Κολάτος, Γεώργιος ὁ Παντοκρατορινός, Γεώργιος ὁ Λούλος, Γεώργιος ὁ Ψωρικνός, ὁ Μαζάγγελος, Νικόλαος ὁ Σκρακηνόπουλος, Πασχάλιος ὁ Κάνταλος, Μηνᾶς ὁ Σεληνιακός, Γεώργιος ὁ Μικρὸς, ὁ Πολυπέτζης, Βασίλειος ὁ Θεοχάριστος, Ἰωάννης ὁ Κρατηρὸς, Θεόδωρος ὁ Γλανκιώτης, Χρυσάφης ὁ Τσικαλῆς, καὶ ὁ Κατωπτελεῖτης. Καὶ ἵνα ἔχοι[εν] ἐπὶ τούτοις οἱ μοναχοὶ τὰ ἀσφαλῆς καὶ ἀμέριμνον, τὸ παρὸν διὰ κιν[υ]αθάρεως σημανθὲν, καὶ τῷ βουλλωτηρίῳ τῆς βασιλείας μου πιστωθὲν ἐπιδόθῃ αὐτοῖς. ΜΗΝΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΩ, ΙΝΔΙΚΤΙΩΧΟΣ Δ'. ⁹ †

†.

Τὸ ἐπικυρωτικὸν Χρυσόβουλλον τοῦ αἰσιδίου βασιλέως κυροῦ Νικηφόρου τοῦ Βογαν[ει]άτου.

† Οἱ ¹ τῶν προηγησάμενων αἰσιδίων βασιλέων πολλῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν ἔτυχον δωρεῶν καὶ χαρίτων καὶ διαφόρων εὐεργεσιῶν οἱ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ ἀσκούμενοι ἀμφὶ τὸ ἱερὸν φροντιστήριον, ² Νέα μονὴ ἐπικέκληται, ἐπ' εὐσεβείᾳ δὲ καὶ πίστει τιμᾶται πολλῇ, ὀνόματι ³ τῆς ὑπεράχνου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καὶ ὥς περ ἀπὸ τινος ἐράνου τῶν φιλοτίμων ἐκείνων ψυχῶν καὶ τῶν[τι] βασιλικωτάτω[ν] τὰς χάριτας διεδέχοντο, πολλῶ πλέον καὶ παρὰ τοῦ κράτους ἡμῶν ἄξιοι γένοιντ' ἂν θαυλεστέρων τυχεῖν ἀγαθῶν, καὶ ἀφθονωτέρως ἐπικουρίας μετασχεῖν. Ἐρ' ὅσον γὰρ πάντοθεν τούτοις προσέγεγονε τὸ ἀπερικλόνητον καὶ ἀμέριμνον, ἐπὶ τε τῇ αὐτοδεσπότῳ συστάσει τῆς κατ' αὐτοὺς ⁴ σεβασμίας μονῆς, καὶ τῇ ἀπολήψει ⁵ τοῦ σολεμνίου, ⁶ τῶν τυπωθεῖσιν αὐ-

τοῖς δίδοσθαι δύο λιτρῶν ⁶ κατὰ τὸ ἐτήσιον ἐκ τῆς ῥόγας ⁷ τοῦ τῶν πρωτοσπαθαράτων ⁸ τάγματος, καὶ ἐξκουσσεῖα ⁹ πλείων καχάρισται, καὶ πεντεκαίδεκα ἰουδαίων φαμελιῶν κεφαλαιῶν, ¹⁰ καὶ βάρους [καὶ] ¹¹ παντοίας ἐπιηρείας ἀνεσις, καὶ ἄλλα τὰ διαφόρως τοῖς δόσις ἀνδράσι λυσιτελοῦντα οὐχ ἥττον δὲ, καὶ τῇ σεβασμίᾳ τούτων μονῇ ἐπὶ τοσοῦτον ὁ χρόνος τὰς εἰς αὐτοὺς ἐνσπεύσασε χάριτας, καὶ, οἶον εἰπεῖν, [εἰς] ζόφον βαθὺν συνεκάλυψεν· ὅτι γὰρ [ἡ] μνήμη τούτων τῷ τῆς λήθης ἐναπερῆρφη βυθῷ, καὶ πτώσιν πάντα εἰλήφῃ καὶ σίγχχυσιν, καὶ οὐδ' ἔτι οὐκ ἴδμεν, ἐντεῦθεν ὁδύναι καὶ ¹² συνελχόν καὶ στεναγμοὶ τοὺς οὕτω κατὰ Θεὸν ζῶντας ἀσκητὰς δόσιους, καὶ πολιτεῖαν διαδισκούντας θεάρεστον, ὅτι τε πάντοθεν τὰ ἐναντία προσέρρει αὐτοῖς, καὶ ἡ κατὰ Θεὸν σπουδὴ ταῖς βιωτικαῖς τρικυμῖαις προσανεκόπτετο, καὶ ἀνεσις ἢ στάσις τῶν κακώτεων οὐκ ἐξῆν· ἀλλ' ἀπιδόντες πρὸς τὴν τοῦ κράτους ἡμῶν εὐμένειαν, ταχεῖαν ἀπαλλαγὴν εὐρίσκουσι τοῦ ἀλγήματος. Ἄ γὰρ ἐξεμαρῆνθη τούτοις τῷ χρόνῳ, καὶ οἶον ἀπεσβέσθη, χαρίσματα, ἡτήσαντο [παρὰ] ¹³ τοῦ κράτους ἡμῶν κινισθῆναι ταῦτα αὐτοῖς, καὶ ὥς περ ἀπὸ τινος βλάστης, τῆς ἡμετέρας προσταξίως ἀναδοθῆναι τούτοις διὰ τῆς παρούσης Χρυσόβουλλου ΓΡΑΦΗΣ θαυσιλῇ καὶ πολύφορα τὰ καλά. Καὶ δῆτα τοιαύτην αὐτοῖς ἡ βασιλεία μου τὴν χάριν χαρίζειται. Πρωτοτύπως καὶ γὰρ ἐπώρθωσεν αὐτοῖς τὸ τῶν δύο λιτρῶν ¹⁴ σολέμνιον διὰ πιττακίου αὐτῆς, εἰς τὸ τοῦ μεγάλου σκαλ[λ]χρίου κατὰπεμφθέντος σέκρατον, διοριζομένου, ἵνα καθὼς πρόην ἐν τῷ πράγματι τῶν πρωτοσπαθαράτων αὐτὸ ¹⁵ ἐλάβανον, λαμβάνουσι τοῦτο καὶ καθεζῆς. Εἴθ' οὕτως, εἰς ἀνακκινισμόν τῶν ἡδὴ τῷ χρόνῳ ¹⁶ σεβασθέντων Χρυσόβουλλων αὐτῶν, ἀνενεοῖ ταῦτα ἡ βασιλεία μου καὶ ἐπικυροῖ, καὶ τὰς περιλήψεις αὐτῶν πάσας καὶ διατάξεις διατρυνοῖ ¹⁷ τὰ ἡδὴ προγεγεννημένα Χρυσόβουλλα Σιγίλλια παρὰ τε τῶν μακρυτίδων δεσποινῶν καὶ τῶν ἐν μακκρίᾳ τῇ λήξει αἰσιδίων βασιλέων τοῦτε κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ

⁶) Οὕτως ἀντί: δι ο λ υ τ ρ ῶ ν.

⁷) Εἰς τοῦτο ἔστρεψα τὸ προδύλωμα ἡμαρτημένων ἐν τῇ β ὁ γ ρ.

⁸) Οὕτω διώρθωσα τὸ διστραμμένον: το ὑ τ ω ν π ρ ὸ τ ο ὕ σ π α ρ ἄ τ ω ν· ὅπερ ὁρθῶς γράφεται κατωτέρω.

⁹) Ὅρα τὴν εἰς τὸ προηγούμενον Χρυσόβουλλον σημείωσιν ἀριθ. 4.

¹⁰) Κεφαλαιῶν (σχηματισμὸς κατὰ τὸ Λατίν. Capitatio), τὸ ἐπικεφάλαιον τέλος, ὃ καὶ αὐτὰ ἐστὶ τὰ βρέφη ἐτέλειον ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ἡμᾶ γεννηθέντα: «Προέταξεν ἰσοπευεῖν τε καὶ ἀναγράψασθαι: τὰ τικόμενα βρέφη, πρὸς τὸ ἀπαιτεῖσθαι τὸν λεγόμενον κεφαλαιῶνα» [Κεδρ. σελ. 437].

¹¹) Εξερρηχέναι δοκεῖ ὁ σύνδεσμος.

¹²) Ἰσως ἐγγράπτοι: ἐ ν τ α ὕ θ ἐ ν τ ε ὁ ὁ δ ὡ ν α ι καὶ λ ὡ π α ι.

¹³) Προσθετέον νομίζω τὴν πρόθεσιν.

¹⁴) Κάνταῦθα: δι ο λ υ τ ρ ῶ ν.

¹⁵) Τὸ ἀντίγραφον: αὐ τ ῶ.

¹⁶) Ὡς οὕτως: τ ῶ ν χ ρ ὸ ν ῶ ν.

¹⁷) Γραπτίον ἴσως: καὶ δι α τ ρ α ν ο ῖ.

⁷) Γραπτίον ἴσως: το ὗ τ ο ι ς.

⁸) Ἰσοπεύει μοι δοκεῖ ἡ γραφή.

⁹) Συμπίπτει τῷ 1031 ἔτει.

¹) Ἡ κακῶς ἔχουσα αὕτη γραφή ἐγγράπτοι ἴσως ἐν τῷ ἀρχετύπῳ. Εἰ παρὰ.

²) Ἐγγράπτοι ἴσως: τ ῶ ὀ ν ὀ μ α τ ι.

³) Οὕτω διώρθωσα τὸ κακῶς φερόμενον: τ ο ὗ ς κ α τ ἄ τ ο ὗ ς.

⁴) Τὸ ἀντίγραφον: ἀ π ο λ ε ῖ ψ ε ι.

⁵) Παρὰ τὸ Λατίν. Solemnis = «Σολέμνιον» ἡ παρὰ βασιλείας ἀναφαίρετος δωρεὰ διδομένη ταῖς ἐκκλησίαις = [Εὐαγγ. ἐν λέξ.]. καὶ «Σολέμνια» τὰ ὑπὸ βασιλείας διδόμενα χάριν μνήμης, ἥτοι ἑορταστικά. [Δουκάγγ. ἐν λέξ.] Ἰσως δὲ μετὰ τὴν λέξιν αὐτὴν ἔπρεπε ἐν τῷ ἀρχετύπῳ τὸ ἐπεξηγηματικὸν μόριον: ἡ γ ο υ γ.

Μονομάχου, τοῦ κυροῦ Ἰσκακίου τοῦ Κομνηνοῦ, κυροῦ Διογένους τοῦ Ρωμανοῦ, ¹⁸ [καὶ] κυροῦ Μιχαήλ τοῦ Δούκα, θεσπίζουσιν τὸ ἐνδύναμον ἔχειν κατὰ πάντα, καὶ ἐνεργεῖν τὰ τοιαῦτα, καὶ ὡς παρ' αὐτῆς τῆς βασιλείας μου ἐκφωνηθέντα τε καὶ ὁρισθέντα, οὕτως ἰσχύειν καὶ τὸ ἐνδύναμον ἀποφέρεισθαι.

Διὸ παρεγγυώμεθα καὶ πάντα, ἐξασφαλιζόμεθα ἀπὸ τε τῶν κατὰ καιροῦ σακελλαρίων, γενικῶν καὶ στρατιωτικῶν λογοθετῶν, τῶν ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σακέλλης καὶ τοῦ Βεστιαρίου, οἰκονόμων τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, τῶν ἐπὶ τῶν οἰκ[ε]ιακῶν καὶ τῶν ἐφόρων καὶ τῶν βασιλικῶν κουρατορίων, εἰδικῶν, γηροτρόφων, τῶν ἐπὶ τοῦ θείου ἡμῶν ταμείου τοῦ Φύλακος, κουρατόρων τοῦ οἴκου τῶν Ἐλευθερίου, καὶ τῶν Μαγγάνων, οἰκιστικῶν, καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πρωτονοταρίων, χαρτουλαρίων καὶ βασιλικῶν νοταρίων. ἔτι δὲ δομεστικῶν τῶν σχολῶν, κατεπάνω, στρατηγῶν τῆς Χίου καὶ τῶν ἀγτιπροσωπούντων αὐτοῖς ταξιάρχων, τουρμαρχῶν, μεραρχῶν, χαρτουλαρίων τοῦτε δρόμου καὶ τῶν θεμάτων, κομήτων τῆς κόρτης, ¹⁹ δομεστικῶν τῶν θεμάτων, δρουγγαροκομήτων, πρωτοκεντάρχων, βασιλικῶν τῶν κάστρων, καστροφυλάκων, καστροκτιστῶν, βεστιαρῶν, μανδατόρων πρέσβεις ἀγόντων ἢ ἐξορίστους ἢ ἐθνικούς, ἢ κατὰ τινὰ ἄλλην χρεῖαν διερχομένων, ²⁰ προελευσιμαίων βασιλικῶν καὶ λοιπῶν ταγματικῶν καὶ θεματικῶν ἀρχόντων· πρὸς τούτοις κριτῶν, ἐποπτῶν, ἀναρχαφίων, στρατευτῶν, βασιλικῶν [ἀνθρώπων] ²¹ εἰς τινὰς δουλείας ἀποστελλομένων, πρωτονοταρίων, νοταρίων, συνωναρίων, ²² ὠρεικρίων, ²³ τοποτηρητῶν, παραφυλάκων, καὶ πικνὸς ἑτέρου δουλείαν τοῦ κοινοῦ μεταχειριζομένου, τοῦ μηδένα τῶν ἀπάντων ἐν οἰκιδήποτε χρόνῳ, καθ' οἰονδήτινα τρόπον, ἐξοικισθήσιν προφάσει ἐπ' ἀδείας ἔχειν ἀθετεῖν τι τῶν παρὰ τῆς βασιλείας μου διωρισμένων καὶ ἀναγεγραμμένων ἐνταῦθα, ὡς βεβαιοῦ καὶ ἀσφαλοῦς τυγχάνοντος τοῦ παρόντος ἡμῶν εὐσεβοῦς Χρυσοδούλλου ΣΗΓΙΑ[Δ]ΙΟΥ, γενομένου κατὰ τὸν ΙΟΥΝΙΟΝ μῆνα τῆς Β' ΙΝΑΙΚΤΙΩΝΟΣ, ἐν ἔτει ςφπζ', ²⁴ ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόδότητον ὑπεσημνήνατο κράτος. †

† ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤῳ Τῳ ΘΕῳ.
ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ
ΡΩΜΑΙΩΝ Ο ΒΟΤΑΝ[Ε]ΙΑΤΗΣ †

Ζ'.

Μιχαήλ Παλαιολόγου Χρυσοδούλλον περι
πάντων τῶν μετοχίων τῆς Μονῆς.

† Τὸν ζῆλον ἐκ τῶν παραδειγμάτων φασὶν ἔχειν τὴν κίνησιν· προηγείται δὲ ταύτης ἐπαινατὴ διάθεσις τῆς ψυχῆς, ἐπιτήδειον ἔχουσιν πρὸς τὴν κίνησιν· συμπέφυκε γὰρ τοῖς ἔξωθεν τὰ ἐντὸς, καὶ τὴν σύν-οικον κατὰστασιν διεκφάνει· ἢ πρὸς τὰ ἔξω ῥοπή· εἴτι δὲ τούτων οὐ συνέλθει, βλάβπτει τὴν τελειότη-τα, ὡς τῆς συνδρομῆς τῶν ὅλων συντελεστικῆς οὐσης τῆς καταβάσεως. ¹ Ἀλλ' εἰς [τί] ² ταῦτα τῇ βασιλείᾳ μου λέλεκται;

Ὁ τιμιώτατος καθηγούμενος τῆς κατὰ τὴν νῆσον Χίου διακειμένης περιωνύμου μονῆς τῆς ὑπεργίας Θεοτόκου, τῆς οὕτω πως ἐπονομαζομένης Νέας, ζῆλον ἐζήλωσε τῇ τε πολιούχῳ τῆς κατ' αὐτὸν μονῆς πικρυπεράγῳ Δεσποίνῃ ἡμῶν καὶ Θεομήτορι, καὶ δι' αὐτῆς τῷ ταύτης Υἱῷ καὶ Θεῷ, ᾧ τὰ κατὰ μέρος ἀνάγονται ἀγαθὰ. ³ ἐζήλωσε δὲ, ἀπὸ μὲν τῶν ἐκτὸς παραδειγμάτων ἡργημένος ἢ κινήσει, ὅσα πολ-λά διὰ τῆς χάριτος τοῦ βασιλεύσαντος αὐτὴν ⁴ Χριστοῦ ἡ βασιλεία μου τετελείωκεν· ἀπὸ δὲ τῶν ἐν-τὸς, ὑπὸ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος ὀρμηθεὶς καὶ τῆς χρη-στῆς εὐνοίας αὐτοῦ. Διὰ δὲ πάντα ⁵ καὶ κατ' ἐπίγνω-σιν ὁ ζῆλος αὐτοῦ, καὶ ἡ μέμησις τούτῳ, ⁶ κατ' εὐ-νοίαν καὶ εὐγνωμοσύνην καὶ ⁷ ἐνδιάθετον. Ἐπεὶ οὖν ἡ βασιλεία μου ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῆς θείας ἐλπίδος ἐδραζομένη, καὶ ἕνεκεν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πρᾶότη-τητος, εἰτοῦν τῆς ἀγαθωσύνης καὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἐντείνεσθαι καὶ κατευοδοῦσθαι καὶ βασιλεύειν ⁸ πιστεύσασιν καὶ ἐκ τοῦ Θεοῦ δίκκιον κρίνουνται τῆς ἀποκαταστάσεως ἀρξασθαι, τὰς ἐκασταχοῦ μοναῖς Χρυσοδούλλους Λόγους ⁹ αὐτῆς ἐπεδράβευσεν, τοῖς γεγονόσι παραδείγμασι κεχηρμένος, ἢ πεπει-σμένος τῇ ἐνδον εὐνοίᾳ, ὡς οὕτως ἔσται αὐτῷ, ἐξ ἀμφοτέρων τούτων εἰς τὸν ζῆλον κατέστη· καὶ ζη-λώσας, τῆς βασιλείας μου ἐδεήθη τῶν ἰσὼν τοῖς ἄλ-λοις τυχεῖν· ὥστε δηλαδὴ διὰ Χρυσοδούλλου τῆς βασιλείας μου ἐπικυρωθῆναι τὰ κατὰ τὴν μονὴν

¹) Διαφθαμένην οἶμαι τὴν γραφὴν ταύτην· καὶ ἴσως ἐγέ- γραπτο ἐν τῷ ἀρχετύπῳ: τῇ κατὰ στήθεα.

²) Προσέθηκα τὸ ἐξεβρύκηκε πάντως ἐρωτηματικὸν τοῦτο.

³) Ἐλλειπὲς ὁμοῦ ἅπαν τὸ χωρίον τουτί.

⁴) Διέφθαρται προφανῶς ἡ γραφή· καὶ ἴσως ἐγέγραπτο: τοῦ βασιλέως τῶν πέντων. Πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως εὐκ- ῆρῃται τὸ χωρίον ὅλον.

⁵) Γραπτέον ἴσως: ταῦτα.

⁶) Γραπτέον ἴσως: τοῦτο.

⁷) Ἐξεβρύκη πάντως τὸ εἰκεῖον τῷ ἀκολουθοῦντι ἐπιθέτῳ εὐ- σταστικόν.

⁸) Παρὰ τὸ ψαλμικὸν [ΜΔ', 5].

⁹) Τὸ ἀντίγραφον: Χρυσοδούλλους λόγους.

¹⁸) Προσθετέον οἶμαι τὸν σύνδεσμον.

¹⁹) Τὸ ἀντίγραφον: κοῦρτης.

²⁰) Ὡσαύτως: δεσπομόνοιο.

²¹) Ἰδε τὴν εἰς τὸ Β' Χρυσοδούλλον σημείωσιν ἀριθ. 18.

²²) Τὸ ἀντίγραφον κἀνταῦθα: συννοταρίων. Καὶ ὅρα μοι τὴν εἰς τὸ Β' Χρυσοδούλλον σημείωσιν ἀριθ. 19.

²³) Ὡσαύτως: ὁριαρίων.

²⁴) Σωτηρίῳ 1079.

πάντα ⁴⁰ τὰ προσόντα αὐτῇ δίκαια, ὥς [ἀν] ἀνενοχλήτως ταῦτα κατέχει ⁴¹ καὶ παντὸς ἀνωτέρου διασισμού.

Ἡ βασιλεία μου τοίνυν τὸ ἄξιον ποιῶσα καὶ τῷ ζήλῳ καὶ τῇ τούτου εὐνοίᾳ, καὶ τῇ πανυπεράγνῳ Θεομήτορι, καὶ δι' ἀπάντων τούτων τῷ Θεῷ ἀφοσιούσα τὰ κ[α]θήκοντα, τὸν παρόντα Χρυσόβουλλον ΛΟΓΟΝ αὐτῷ ἐπιχωρηγεῖ· δι' οὗ καὶ διορίζεται κατέχειν τὴν ῥηθείσαν Νεάν μονὴν τῆς πανυπεράγνου Θεομήτορος καὶ δεσπόζειν κατὰ κυριότητα καὶ αὐθεντίαν τὰ προσκρούσμενα αὐτῇ δίκαια, ὅθενδήποτε καὶ ὅπωςδήποτε καὶ παρ' ὁποιουδήποτε προσώπου προσκυρωθέντα καὶ παρ' αὐτῆς ⁴² δεσποζόμενα καὶ κατεχόμενα. Ἐπικυροῖ γὰρ ἡ βασιλεία μου τῇ δυνάμει τοῦ παρόντος Χρυσόβουλλου ΛΟΓΟΥ αὐτῆς πάντα τὰ προσόντα, παλαιγενῆ καὶ πρόσφατα δικαιώματα, ἐφ' οἷς κέκτηται ἅπασι, καὶ διὰ τούτων τῶν κτημάτων αὐτῆς καὶ τῶν πραγμάτων κυρίαν καὶ ἀπαρσάλευτον αὐτῇ περιποιεῖται τὴν δεσποτεῖαν· ὃ καὶ ῥητῶς τῷ παρόντι Χρυσόβουλλῳ Λόγῳ τῆς βασιλείας μου ἐγκυταγράφονται:

Οἰκήματα ἐντὸς τοῦ κάστρου, περιβόλια, ἐρειποτόπια, λοστρά δύο, καὶ ἐκκλησία ἡ οὕτω πωρ. ὀνομαζομένη Τὸ πολιτικόν. Ἐτέρη ἐκκλησία ἡ Παντοδύναμος μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Ἐτέρα ἐκκλησία ὁ Ἅγιος Νικόλαος μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ. ⁴³ Αἱ ἀποθήκαι, αἱ πλησίον οὔσαι τῆς θαλάσσης, καὶ οἱ δύο δουλευτοπαροῖκοι οἱ ἐν τῷ Ἐμπορίῳ προσκαθήμενοι, ὃ τε Νικόλαος ὁ Εὐρυπώτης καὶ Γεώργιος ὁ Κάμπρος. Μετόχιον εἰς τὸν κάμπον, τὸ εἰς τὰ Νεώνητα ⁴⁴ διακείμενον, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸ ἀροσίμου γῆς, τῆς ὅπουδήποτε διακειμένης, καὶ τῶν ὅπωροφόρων δένδρων ἐλαίων τε καὶ ἀλλοίων. Κῆπος ὁ λεγόμενος Πλατάνιον, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν ὑπέργου γῆς καὶ νομαδικίας, καὶ τῶν κληματοφόρων δένδρων, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ Κοδράτου ⁴⁵ ἐξωνισθέντων περὰ τῆς μονῆς, καὶ τῶν ἐκεῖσε προσκαθημένων δουλευτοπαροίκων τεσσάρων, οἷς ἔχει καὶ διὰ πρακτικοῦ ⁴⁶ ἡ μονή. Ἐτερον μετόχιον οἱ Ἅγιοι Τεσσαράκοντα, μετὰ τῆς περιοχῆς αὐτοῦ πάσης, καὶ τῶν περιελθόντων αὐτῇ ἀπὸ τῶν Χειλάδων. Τὰ περὶ τῆς μονῆς ἀγρίδις, ἡγουν Ἡ ἀκρίτα, μετὰ πάσης τῆς ἀρχῆθεν αὐτοῦ περιοχῆς καὶ διακρατήσεως. Ἐτερον μετόχιον

ἡ Ἁγία Τριάς, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸ πάντων. Ἐτερον μετόχιον τὸ κατὰ [τὸ] ⁴⁷ Γερωντεῖον, μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς αὐτοῦ καὶ διακρατήσεως, καὶ μέχρι τῶν Κωμάρων διακνουμένης. Ἐτερον ἀγρίδιον ἡ Πλάτανος, μετὰ τῆς αὐτοῦ ὑπέργου γῆς, καὶ μέχρι τοῦ Ἰδρωποσίου καὶ τοῦ Κοχλίου περιοριζομένης. Τόπος νομαδικίος, μετὰ τῶν σπηλαίων καὶ τῆς Φιλαντρίας. Μετόχιον τὸ εἰς τὴν Χαλαζουσίαν διακείμενον, μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ δύο ἐκκλησιῶν, τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἰσιδώρου καὶ τῆς τῆς ὑπεράγνου Θεοτόκου τῆς Πλουμαριώτισσας, καὶ τῶν ὑπ' αὐτὰ χωραφίων καὶ τόπων, ὅπουδήποτε διακειμένων, δένδρων ὁπωροφόρων καὶ σκύνων. Χωράφια τὰ εἰς τὰ Δότια, οἷα καὶ ὅσα εἰσὶ. Μετόχιον Τὸ Συκέου, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸ ἀροσίμου γῆς καὶ νομαδικίας, καὶ πάσης τῆς ἀρχῆθεν αὐτοῦ περιοχῆς καὶ διακρατήσεως. Εὐκτήριον ἡ Ἁγία Ἀναστασία, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὴν παροίκων δύο, οἱ προσκαθήμενοι εἰς τὴν Χαλαζουσίαν μετὰ τῶν παίδων αὐτῶν. Χωράφια τῶν Κολοφούντων, μετὰ τῶν ἐλαϊκῶν δένδρων. Μετόχιον τῶν Σιδερούντων, μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸ ἐλαϊκῶν δένδρων καὶ ὁπωροφόρων, καὶ πάσης τῆς ἐξω-περιοχῆς καὶ διακρατήσεως. Χωράφια περιελθόντα τῇ μονῇ ἀπὸ τοῦ Πολυκρασῆ. Πάροικοι οἱ προσκαθήμενοι εἰς τὸ μετόχιον τῶν Σιδερούντων· ὧν ὁ μὲν εἰς Ἰωάννης ὁ Εὐπραγιώτης μετὰ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐνυπόστατος, καὶ οἱ ἕτεροι δύο ἀνυπόστατοι. Μετόχιον ὁ ἅγιος Γεώργιος, τὸ ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἀγγέλου διακείμενον, μετὰ ⁴⁸ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ πάντων, καὶ τῶν περιελθόντων αὐτῷ ἀπὸ δωρεᾶς καὶ ἐξ ἀγορασίας καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸ μυλωνος. Ἐτερον μετόχιον τὸ Καρδαμύλιον, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸ ἀροσίμου γῆς καὶ νομαδικίας, τῆς βρύσεως καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτὸ, σὺν ταῖς οἰκήμασι τοῦ πύργου καὶ τῷ μύλῳ. Μετόχιον τὸ ἐξαλειφθὲν ὑπὸ τῶν κουρσάρων, τὸ οὕτω πωρ. ἐπιλεγόμενον Ταυθὶν, μετὰ τῆς ἐκχρησθέντος αὐτοῦ περιοχῆς καὶ διακρατήσεως, τῶν Περπάντων Χωράφια τὰ διακείμενα εἰς τοῦ Ἀρογύτου, καὶ εἰς τὸ χωρίον τὸ Πιτυοῦς. Μετόχιον εἰς τὸ Πέρμα, ὁ ἅγιος Εὐστράτιος, τὸ ἐπιλεγόμενον Ἀναχωρίας· ὃ περιῆλθε τῇ μονῇ ἀπὸ προσενέξεως τοῦ Εὐδαιμονίτζη ἐκείνου, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸ ἀροσίμου γῆς καὶ νομαδικίας, καὶ τῶν περιελθόντων αὐτῇ χωραφίων ἀπὸ τε προσενέξεως καὶ ἐξ ἀγορασίας τῆς μονῆς, σὺν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ τιμίου Προδρόμου, τῷ περιελθόντι τῇ μονῇ ἀπὸ τοῦ Βογδάου, μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ συκομωρεῶν. Μετόχιον ὁ ἅγιος Γεώργιος εἰς τὰ Κανάλια, τὸ εἰς τὸ θέμα τοῦ Ἀλμυροῦ καὶ εἰς τὴν κουρκατορίαν τοῦ Βαλεστίνου διακείμενον, μετὰ

⁴⁰) Γραπτέον ἴσως: καὶ πάντα.

⁴¹) Προσέθηκε τὸ ὑποθετικὸν μόριον τρέψας ἅμα καὶ τὴν ἐριστικὴν εἰς εὐκτικὴν, ἵνα ὁ λόγος ὑποθετικῶς ἀπαρτισθῇ, ὥς ἀπαιτεῖται.

⁴²) Ἡμικτημένως ἐγγράφτοι: αὐτοῦ.

⁴³) Γραπτέον ἴσως: αὐτοῦ.

⁴⁴) Τὰ νῦν λεγόμενα Νεώνητα.

⁴⁵) Οὐκ ἄσχατον ὅμως δοκεῖ τὸ τοιοῦτον ὄνομα τῶν Μαυροκορδάτων ἐπιφανεστάτῳ γένει, ἐκ Χίου ἢ γνηστῶν, ἔλκοντι τὴν κατὰ γῆν.

⁴⁶) Τὸ ἀντίγραφον: διαπρακτικῶς.

⁴⁷) Προσθετικὸν ἔκρινε τὸ ἄρθρον.

⁴⁸) Περιεῖλον τὸ μετὰ τὴν πρόθεσιν φερόμενον ἐν τῷ ἀντιγράφῳ: πάντων, ὅτε δὲ ἐν τῷ οἰκείῳ τύπῳ ὑπάρχον.

τῶν ὑπ' αὐτὸ ἀμπελίων, χωραφίων, ὀσπητίων, ὀπορωφόρων δένδρων, γῆς τε ὑπέργου καὶ νομαδικαίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ προσκαθημένων παροίκων. Ἀμπέλια καὶ ὀσπητία τὰ ἐν τῷ Ἀλμυρῷ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰαλέα περιελθόντα τῇ μονῇ. Καὶ τὰ σανδάλια ¹⁹ ταύτης, ἅπερ ἔχει ἐξκουσ[σ]εύόμενα ἀπὸ πάσης ἐπιπρείας καὶ ὀχλήσεως, ἦγουν κουμερκίου, ἀγγαρίας καὶ ²⁰ παντοίας καὶ τῶν λοιπῶν ζητημάτων.

Τὰ δηλωθέντα τοίνυν κτήματα, μετόχια, προάστεια, ἀγρίδια καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς προσκαθημένους παροίκους ἔστι κατέχουσιν ἡ τοιαύτη μονὴ τῆς ὑπεράγνου Θεομήτορος κατὰ ἀναφαίρετον δεσποτεῖαν καὶ κυριότητα αὐτοδέσποταν, καὶ ἐφ' ἧσιν ἀδιάσειστον, καὶ ἐπὶ τοῖς γινωσκομένοις ἀκκαζήτητον, καὶ ἐπὶ τοῖς γινωσθησομένοις ἀνεπίγνωστον. Ἀνα[ρ]εῖ γὰρ ἡ βασιλεία μου πᾶσαν προφάσεως παρείδουσιν ²¹ τοῖς ὅπωςδὴποτε ἐπηρεάζουσιν καὶ πονηρὰ ἢ ἐνεργοῦσιν ἢ βούλονται, ²² ἢ δι' ἐκυτῶν, ἢ δι' ἐτέρων, ἢ τανῦν, ἢ τὰ ὕστερον· εἴτι γὰρ εὐρημένον ἐστὶ τοῖς κακουργοῦσιν, ἢ εὐρεθήσεται, εἴτε ἀγγαρίας ἐπινόημα ἢ παραγγαρίας, ἢ ζημίας, ἢ ψωμοζημίας, ²³ ἢ καστροκτισίας, ἢ κατεργοκτισίας, ἢ σιταρκίας, ἢ πλωρίμων, ἢ κονταράτων, ἢ συ[ν]δοσίας, ἢ ἐξαλάσεως, ἢ τοῦ τυχόντος κεφαλαίου, ὀνομαζομένου ἢ ὀνομασθησόμενου, ταῦτα πάντα περιαιρεῖ ἡ βασιλεία μου ἀπὸ τῆς τοιαύτης μονῆς· ὡς καὶ τῶν ἐπικειμένων αὐτῇ τριῶν νομισμάτων ²⁴ ὑπὲρ τοῦ κεφαλαίου τῆς σιταρκίας, χάριν τῶν ἐξ ἀγορασίας περιελθόντων τῇ τοιαύτῃ μονῇ χωραφίων ἐν τῷ μετοχίῳ τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου, ἐκκοψάσης τῆς βασιλείας μου.

Ὅθεν καὶ τοῦ μέλλοντος ἀσφαλιζομένου, οἷς ἡ βασιλεία μου τῷ παρόντι Χρυσοδούλλῳ ΛΟΓΩΙ αὐτῆς κατοχυροῖ, πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῶν ῥητῶς ἐμπεριλαμβανένων ἐν αὐτῷ, καὶ τὰ μὴ ῥητῶς περιω-

ρισμένα, ὡς ἀγνωστα, ἢ ἀνονόμαστα, ἢ ἀνεξεύρετα, προκταρεῖ ἡ ἀνατρέπει καὶ μὴ ἐπιγνωσθέντα ἡ βασιλεία μου, ὡς ἂν καὶ τῆς περιποιήσεως τῆς παντελοῦς ἀνενοχλησίας τοῖς μοναχοῖς μισθοῦ δόσις ἐρχεται τῇ βασιλείᾳ μου· ὡς ἐβρωμένου καὶ ἀβραγοῦς καὶ ἀπαρεγγειρήτου διαμένειν ὀφείλοντος τοῦ παρόντος Χρυσοδούλλου ΛΟΓΟΥ τῆς βασιλείας μου εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐπιχειρήσαντος ²⁵ κατὰ τι παρασχεῖν τὰ διωρισμένα παρὰ τῆς βασιλείας μου, ἢ ὅπωςδὴποτε διασεῖσαι ὑφορωμένου, μετὰ τῆς θείας ἀγανακτήσεως, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς βασιλείας μου ὀργὴν καὶ ἀποστροφὴν ἐπὶ τούτῳ, ²⁶ καὶ οὕτως ἀπερίτρεπτον ὡς εἴρηται διαμένειν τὸν παρόντα Χρυσόδουλλον ΛΟΓΩΝ τῆς βασιλείας, γεγεννημένον κατὰ μῆνα ΑΠΡΙΑΙΟΝ τῆς ΔΕΥΤΕΡΑΣ Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἐξακισχίλιοστοῦ ἐπτακοσιοστοῦ ἐξηκοστοῦ ἐβδόμου ἔτους, ²⁷ ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημνήνατο κράτος. †

† ΜΙΧΑΗΛ ΕΝ ΧΡΙΣΤῳ Τῷ ΘΕῳ ΠΙΣΤΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΡΩΜΑΙΩΝ
[ΔΟΥΚΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ]
Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ. †

ΤΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗΣ.

(Συνέχ. Ἰδε ἀριθ. 403—408.)

Καὶ λαβοῦσα τὰ τροπεζογραφημάτια ἐνέκλεισα αὐτὰ εἰς τὴν ἐπιστολήν. Μετὰ ταῦτα ἐτοιμάσασα ἐν μόνον κιβώτιον μετ' ἀναγκαιότερα ἐνδύματα, ἔλαβον ἐξ ὧν τῶν πολυτίμων κοσμημάτων μου μό-

¹⁹) Τὸ ἀντίγραφον ἐπὶ χειρὶ σεντορι.

²⁰) Ἐξεβρηνικός ἐστὶν ἐντιθέθεν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως.

²¹) Σωτηρίου· 1239. Τὴν μὲν τοι Ἰνδικτιῶνα ἐπταισμένην οὖσαν ἐν τῷ ἀντιγράφῳ μετέβαλον εἰς δευτέραν ἀντὶ ἐβδόμης· δευτέρα γὰρ ἦν ὄντως τῷ ἔτει ἐκείνῳ, ὅπως ἔχει καὶ ἐν τῷ τῆς Πάτρως ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ αὐτοῦ αυτοκράτορος Χρυσοδούλλου (ἀριθ. KB. τοῦ Γ' Παραρτήματος τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης), ἕνα μῆνα μετὰ ταῦτα ἐκδιδομένη, ἥτοι κατὰ Μάιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Καὶ εἰσιν, ὅτι οὐκ ἔχων ὁ ἀντιγραφεὺς διακριθὼν συμβαλεῖν τὸ περίπλεον καὶ δυσεξέλικτον μονογράμματον τοῦ αυτοκράτορος (εἰ γὰρ βασιλεὺς οἰκίᾳ χειρὶ ἐσημαίνοντο τὸν τι μῆνα καὶ τὴν Ἰνδικτιῶνα, ὡς περ εἴρηται μοι ἐν ταῖς εἰς τὸ τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ Χρυσόδουλλον σημειώσεσιν [Πανδ. τόμ. 1^α, σελ. 49]), ὑπέλαβεν εἶναι ἐβδόμην. Καὶ τοῦτο δὲ τοῦ παρόντος ἀντιγράφου ἀντιπίπτει ἐστὶ τῷ τῆς Πάτρως Χρυσόδουλλῳ, ἥτοι τοῦ αυτοκράτορος ἡ ὑπογραφή, ἐν ᾗ οὐχ ὁρῶνται τὰ λοιπὰ αὐτοῦ ἐπωνύμια, δηλαδὴ τὰ: ΔΕΟΥΚΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΜΝΗΝΟΥ, ὡς ἐν ἐκείνῳ φέρονται, καὶ δι' ὧν ὑπεγράφητο καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ διάδοχος Ἀνδρόνικος ὁ πρεσβύτερος. Ταῦτα οὖν ἔγνωγ' προσθεῖναι ἀγκύλαις περικλείσας.